

«Народному здоров'ю» – 100 років

МЕДИЧНИЙ ЧАСОПИС УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ ТА
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я

Часопис засновано у січні 1912 року

20 січня 2012 року

№ 1 (274)

СВГЕН ОЗАРКЕВИЧ (1861-1916)

відомий лікар, громадсько-політичний діяч,
перший голова УЛТ у Львові,
перший головний редактор українського медичного
часопису «Здоровле» – предтечі сучасного «Народного здоров'я»

ГІМН УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

(слова та музика д-ра М.Белея)

Рід український, Господи милий,
Молим всім серцем повік зберегти.
Лікарську мудрість дай нам і сили,
В праці звитягу благослови!

Приспів:

Ми лікарі й мета у нас єдина
Здорова нація – мета свята.
Єднає Бог, єднає Україна,
І клятва Гіппократа нас єдна!

Де б не жили ми, де б не були ми,
Доля якою б в нас не була –
Ми всі колеги, ми побратими,
Щира взаємність нас зігрива.

Приспів

Дотиком серця зцілюєм хворих,
Родом і вірою хто б не були.
Власним згорянням зв'ємо морок,
Спинаєм поступ смерті ходи!

Приспів

АРХИЄРЕЙСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ

З нагоди 100-літнього ювілею часопису
«Народне здоров'я» Українського лікарського
товариства у Львові бажаю Вам і надалі роз-
повсюджувати ідеї гуманізму, соціальної спра-
ведливості та християнського милосердя.

Пам'ятайте, що медики повинні лікувати
не лише тіло людини, але й допомагати у лі-
куванні її душі, тому що вони поєднані Божою
Премудрістю. Святе Писання твердить: «Ве-
селе серце – ліки добрі, а дух прибитий висушує
кості» (Прп. 17.22) Потрібно старатися про
чисте серце людини.

Уділяємо всім творцям часопису «Народне
здоров'я» Архиєрейського благословення.

З Різдвом Христовим!

+ ІГОР

Архиєпископ і Митрополит Львівський

У січні 1912 року побачило світ перше
число українського медичного часопису
«Здоровле», який заснувало та почало
видавати Українське лікарське товари-
ство у Львові. Згодом часопис виходив
під назвою «Народне здоров'я», а з від-
родженням УЛТ у 1990 році спільно із
Львівським національним медичним уні-
верситетом імені Данила Галицького
було відновлено видання медичного часо-
пису «Народне здоров'я». Сьогодні «НЗ»
читають лікарі по всій Україні та за її
межами

Українські лікарі цілого світу читають «Народне здоров'я»

• До 100-річчя «НЗ»

«ЗДОРОВ'Є» — «НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я»: ШЛЯХ ДОВЖИНОЮ У 100 РОКІВ

100 років для історії — то лише мить! Однак, удвоє цієї історичної миттєвості було перегорнуто так багато сторінок історії нашої Вітчизни, яка боролась, відривалась, занепадала і все-таки воскресла, поставши перед усім світом у Незалежній Державі з гордим іменем Україна! Разом із нашим народом цієї непростий шлях довжиною у 100 років пройшло і Українське лікарське товариство та його дітніше — часопис «Народне здоров'я». При своєму заснуванні він був наречений як «Здоров'є», потім називався «Народне здоров'я», а сьогодні — ось вже понад 20 років — приходять до своїх читачів під назвою «Народне здоров'я».

Українська медична громада не лише в Україні, а й у всьому світі, може пишатися тим, що її часопис є чи не єдиною газетою в сучасній Україні, який виповнилося 100 років.

Зміст сучасного «Народного здоров'я» значно відрізняється від того, який був задекларований сто років тому, та навіть і двадцять років тому, при відродженні газети. Це пов'язано з тим, що за минулі десятиліття суттєво змінився характер інформаційного простору, з'явилась велика кількість спеціалізованих медичних видань, є можливість оперативно почерпнути потрібну інформацію з Інтернету. Усі ці зміни роблять недоцільним, неефективним публікацію в «НЗ» розгорнутих наукових статей. Мусимо врахувати і те, що теперішня економічна ситуація зумовлює можливість виходу газети лише один раз на місяць і в порівняно невеликому

об'ємі. Недоцільним вважаємо і публікацію санітарно-просвітницьких матеріалів для населення, як це було задекларовано при народженні газети, бо тепер такі відомості надзвичайно широко представлені в багатьох вітчизняних ЗМІ.

Водночас медична громада відчуває гостру потребу в матеріалах, присвячених морально-етичним і біоетичним проблемам сучасної медицини, практичній деонтології. Вважаємо їх публікацію надзвичайно важливою саме тепер, в умовах катастрофічного занепаду моральних засад. Не можемо не пишатися тим, що саме на сторінках «НЗ» за ініціативою старійшини УЛТ у Львові доктора Богдана Надраги було започатковано роботу над «Етич-

ним кодексом лікаря», який сьогодні впроваджено в усій Україні.

Тішимося тим, що на шпальтах «НЗ» значне місце відведено численним публікаціям про невідомі чи маловідомі сторінки історії вітчизняної медицини, про життя багатьох славних українських лікарів і вчених-медиків, їх здобутки у професійній та громадській діяльності. Зокрема, опубліковано історичні розвідки відомого дослідника сучасної історії української медицини, лауреата премії імені Івана Огієнка, професора Ярослава Ганіткевича — одного з найактивніших авторів нашої газети.

Ми зацікавимося вдячними багатьом лікарям та вченим з україн-

ської діаспори, зокрема докторам Марії Фішер-Слиж, Павлу Джудю, Павлу Пундію, пам'ятаємо про нашого колишнього активного автора бл. п. д-ра Євгена Стецьківа із США. В історії нашого часопису назавжди залишиться активна діяльність у сприянні відродженню «НЗ» лідера українського лікарського руху в діаспорі, голови УЛТПА та президента СФУЛТ бл. п. доктора Ахія Хрептовського.

На сторінках вікової історії «НЗ» назавжди вписано імена:

- д-ра Євгена Озаркевича — засновника часопису, першого голови УЛТ у Львові;
- професора Олександра Кіцери — першого голови відродженого УЛТ у Львові та ініціатора відродження «НЗ», його першого головного редактора впродовж 1990-1993, 1999-2000 років;
- професора бл. п. Юрія Гаврилюка — головного редактора газети у 1993-2000 роках, який надзвичайно багато зробив для її розвитку, оновлення і утвердження як всеукраїнського часопису.

В історію Українського лікарського товариства та його друкованого органу назавжди увійшли імена людей, які стояли біля витоків часопису та самовіддано працювали для нього. Серед них — Іван Бережницький, Ю. Божейко, Тим-Євген Бурачницький, Мирон Вахнянин, Маркіян Дзервов, В. Гасюк, Сильвестр Дрималик, Олександр Козакевич, Іван Куровець, Євген Лукасевич, Максим Музика, Яків-Броніслав Овчарський, Євген Озаркевич, Богдан Олесницький, Роман Осінчук, Мар'ян Панчишин, Софія Парфанович, Олександр Подолінський та інші. Пам'ятаємо імена тих, хто активно долучився до відновлення часопису у 90-х роках — Тамарі Влох, Андрія Жука, Юрія Іваніва, Олени Канчалаби, Володимира Любінця, Лілії Миколишин, Анізії Олеси, Всеволода Чуми, Ярослава Шпарика, Михайла Юнка, а також у пізніші роки — Звенислава Гельнера, Дмитра Добрянського, Надії Зборівської, Олександра Коритка, Тетяни Мороз та багатьох інших, слова і думки яких, вкарбовані у газетні рядки, сяяли розумно, добре, вічно.

Від 2000 року головним редактором газети є доцент ЛНМУ імені Данила Галицького Зеновій Масний, перу якого належить більшість опублікованих в «НЗ» оглядових та аналітичних статей, репортажів із конгресів, з'їзді, конференцій.

«НЗ» завжди позиціонує себе як газета для лікарів і про лікарів, газета, яка творить самі лікарі. Серед найактивніших її авторів слід назвати професорів Олександра Кіцери, Бориса Більницького, бл. п. Ірину Даценко, лікарів Любову Нейну-Гошко, Ігоря Витвицького, Аретія Кравця, Богдана Надрагу, Олега Іванціва, члена НСПУ Ліліану Косановську, відомого новеліста Ярослава Ковалю, почесного директора Бориславського медичного

коледжу Романа Поцюрка, почесного члена УЛТ бл. п. Василя Опіськіва; доцентів Рогніду Сендешку, Зіновію Служинську, Ірину Чубучну, Йосипа Голика, Володимира Гринівця, Володимира Синицю, сестру Діогену (Галину Терешкевич), бл. п. Романа Ніколина, бл. п. Едуарда Фрайфельда. Сьогодні у редакції активно працює доцент Анна Гаврилюк, яка висвітлює цікаві та актуальні матеріали численних науково-практичних конференцій, які відбуваються під егідою УЛТ і ЛНМУ імені Данила Галицького. Плідно співпрацює з газетою директор Музею історії медицини Галичини ім. Мар'яна Панчишина пан Олександр Канчалаба.

Реалії нашого життя такі, що відродженню газети та її існуванню масно завдячувати Львівському національному медичному університету імені Данила Галицького, передусім його очільнику в 1981-1998 роках академіку Михайлові Павловському та теперішньому ректору академіку Борису Зіменковському. Потрібно відзначити, що підтримка, яку надає Львівський національний медичний уні-

Члени редакції: доц. Анна Гаврилюк, доц. Зеновій Масний, літературний редактор Алла Синиця (сидить)

верситету, є тим міцним фундаментом, на якому стоїть наш медичний часопис.

«НЗ» ніколи не залишався поза увагою Головної управи відродженого УЛТ та голів товариства всіх каденцій — професора Олександра Кіцери, доктора Леоніда Туркевича, професора бл. п. Михайла Лобин, професора бл. п. Юрія Гаврилюка, доктора Богдана Надраги, доктора Богдана Солов'я, професора Ігоря Герича, доцента Андрія Базилевича.

Понад двадцять років над «Народним здоров'ям» самовіддано працює літературний редактор Алла Синиця, вкладаючи свою душу, талант і знання у кожний газетний рядок. Важливий внесок у розвиток часопису роблять технічні редак-

тор Михайло Яремчичин і фотокореспондент Маркіян Гринівцев. Членом редакції нерідко доводиться працювати і в позурочний час та у вихідні для того, щоб забезпечити своєчасний вихід газети. Це можна сказати і про роботу працівників друкарні ЛНМУ імені Данила Галицького під керівництвом директора п. Дмитра Телішевського, які надають часопису високоякісні поліграфічні послуги.

У дні столітнього ювілею «НЗ»

не будемо анонсувати наші подальші плани, але можемо обіцяти одне: часопис УЛТ у Львові був, є і надалі залишиться газетою для і про українських лікарів, а його творці робитимуть все від них залежне для того, щоб він завжди був потрібним, корисним і цікавим, щоб він, наші шановні друзі-читачі, могли черпати з його шпальт наснагу для своєї жертовної праці в ім'я здоров'я рідного народу.

Сподіваємось, що не за горами той час, коли «НЗ» стане провідним часописом української медицини, а сама вона буде однією із кращих у світі. Віримо в те, і бажаємо цього наступним поколінням читачів та творців «НЗ».

проф. Олександр Кіцера, гол. редактор 1990-1993 рр., 1999-2000 рр.

проф. Юрій Гаврилюк, гол. редактор 1993-2000 рр.

доц. Зеновій Масний, гол. редактор від 2001 р.

ЧАСОПИСУ «НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я» — 100 РОКІВ

Сьогодні вся лікарська громадськість відзначає 100-ліття медичного часопису «Народне здоров'я», перший номер якого побачив світ у Львові в січні 1912 року.

Віковий ювілей першого українського медичного часопису переконливо засвідчує, що це видання на всіх етапах розвитку Української Держави завжди було потрібне медичній громаді. Часопис залишається таким і сьогодні — у незалежній Україні, в умовах сучасного інформаційного простору, який докорінно змінився за останні роки. «Народне здоров'я» — це газета для вдумливого читача, який цікавиться не лише своїми вузькопрофесійними проблемами, а й життями усієї медичної спільноти, історією вітчизняної медицини та перспективами її подальшого розвитку. Газету читають по всій Україні, знають далеко за її межами.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького не тільки брав активну участь у відродженні «Народного здоров'я» у 1990 році, а й надає велику увагу розвитку часопису, забезпечуючи його регулярний вихід, сприяючи появі на його шпальтах цікавої різнобічної інформації.

З нагоди 100-літнього ювілею «Народного здоров'я» щиро вітаю його шановних читачів та подискувачів. Переконаний, що завдяки спільним зусиллям його засновників, видавців та авторів часопис і надалі буде гідним продовжувачем кращих сторінок своєї вікової історії, робитиме свій внесок у розвиток національної охорони здоров'я та забезпечення в медичному середовищі високих морально-етичних принципів.

Борис ЗІМЕНКОВСЬКИЙ,
ректор ЛНМУ імені Данила Галицького,
академік АН ВО України, професор.

«НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я» — ЯСКРАВА СТОРІНКА В ІСТОРІЇ УЛТ

Однією із найяскравіших сторінок у віковій історії Українського лікарського товариства є заснування першого українського медичного часопису «Здоров'є», який пізніше трансформувався у «Народне здоров'я» та відродився вже в якості сучасного «Народного здоров'я».

Вся історія медичного часопису УЛТ засвідчує його непересічну роль у діяльності товариства, згуртуванні нашої медичної громади довкола засад самовідданої праці для блага народу, підвищенні якості надання медичної допомоги, пропагуванні високих морально-етичних принципів серед лікарів та встановлення лікарського самоврядування.

Часопис є гідним нам'ятником як його засновнику Євгену Озаркевичу, так і всім тим нашим попередникам, які його видавали та публікували в ньому. В ці ювілейні дні висловлюємо вдячність товариства за відновлення часопису 22 роки тому всім, хто був причетним до цього, а особливо керівництву Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького і його тодішньому ректору академіку Михайлові Павловському та теперішньому ректору академіку Борису Зіменковському, всім, хто зараз працює над виданням часопису.

Від імені всіх членів УЛТ висловлюю сподівання на те, що «Народне здоров'я» у і трідожньому столітті свого існування залишатиметься потрібною та улюбленою газетою української медичної громади.

Андрій БАЗИЛЕВИЧ,
голова УЛТ у Львові, доцент.

• Слово про «НЗ»

ДОБРИЙ ДРУГ І ПОРАДНИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ

Самовіддане служіння обраній справі, доброта й милосердя, чуйність та щедрість душі завжди були притаманні творцям часопису Українського лікарського товариства «Народне здоров'я». І завжди, в усі роки, головний акцент робився на значенні охорони здоров'я для збереження нації. Часопис був і залишається добрим другом та порадишком для українських лікарів. Символічним є те, що «Народне здоров'я» відновило свою діяльність саме на початку 90-х років, у часи становлення української державності, адже журналістика — одна з головних підвалин, на яких ми будемо демократичну державу та утверджуємось як сучасна європейська нація.

Шановні колеги — засновники і видавці часопису «Народне здоров'я»! Прийміть найщиріше вітання з нагоди 100-річного ювілею Вашого видання. Головне управління охорони здоров'я ЛОДА засвідчує Вам свою повагу та підтримку. Бажаємо часопису великих накладів, поновлення читачької аудиторії та нових цікавих тем, а його авторам і читачам — міцного здоров'я, особистою щастя, сімейного благополуччя. Нехай Бог дарує Вам і Вашим рідним добро доло!

З повагою,
Сергій ФЕДОРЕНКО,
начальник Головного управління охорони здоров'я,
Львівської обласної державної адміністрації,
депутат Львівської обласної ради.

У матеріалах збірника, виданого 1935 року до 25-ліття Українського лікарського товариства, про тематику заснованого доктором Євгеном Озаркевичем журналу «Здоров'я» сказано так: «Насправді широку міру поклало товариство суспільну працю. У цій діяльності Є. Озаркевич був незрівняним і може служити нам і сьогодні приміром. Від самого початку веде товариство підготовку працю до видання свого журналу й в січні 1912 року появляється 1 ч. журналу «Здоров'я»... Характер його був науково-популярним і головним завданням було ширити правдиве знання природничих і лікарських наук та засади гігієни серед українського народу... Провід УЛТ розумів добре потребу й вагу такого видавництва та приступив до нього, не оглядаючись на кошти... УЛТ вложило на ви-

ГОРТАЮЧИ ПОЖОВКЛІ СТОРІНКИ...

давництво майже 2,3 свого річного доходу... Журнал редагований вміло і з хистом викликав заінтересованість серед ширших кругів української інтелігенції, що працювала між народом (учителі, священники)...

«Здоров'я» охоплювало велику частину суспільної опіки: загальна гігієна, охорона матерей, плекання немовлят, догляд за хорими, алкогольізъм, пошесні хвороби, фізична культура й спорт, санітарні відносини, закони й розпорядки, розбудова живців – усе це знаходило в журналі своє правильне висвітлення. Крім того, вміла редакція вміщувала цілу масу дрібних порад, вказівок, цікавих новинок, нотаток з життя українських і чужих лікарських організацій тощо. Знаходилося все ще місце для термінологічних матеріалів і дискусій на термінологічні теми... У цілій низці статей в «Здоров'я» подавали докладні вісті про різні кліматичні місцевості заохочували їхати туди, будувати там пансіони і санаторії... Дійсно журнал був цікавий і сповняв знаменито своє завдання. «Здоров'я» – це доказ, як пересвіднені українські лікарі розуміли своє завдання і громадянську працю, присвячували їй свій труд і знання, не жаліли матеріальних коштів. Зокрема, це один із пам'ятників великого лікаря і громадянина Є. Озаркевича...»

І ось тримаємо в руках справді безцінний раритет історії української медицини – перші числа часопису УЛТ «Здоров'я». Читаємо зміст: «Наша програма»; «Шкідли-

вий вплив на здоров'я спиритусу денатурованого деревним алкоголем» (Іван Горбачевський); «Що є гомеопатія» (Євген Озаркевич); «Бальнеотерапія в світлі сучасної лікарської науки» (Григорій Турянський); «Будова ліків і їх ділане» (Петро Франко); «Всеславянський з'їзд для суспільного оздоровлення у Петербурзі в році 1912»; «Вісти з Руського товариства лікарського» (Мирослав Вахнянин), а також розділи «Термінологічний кутик» (Євген Озаркевич), «Рецензії», «Всячина», «Хроніка», «Порадник».

Володимир Білинський, Броніслав Овчарський, Кость Воевідка, Мирослав Вахнянин, Тит Бурачинський, Леонітий Максимонько, Олександр Подольнийський та багатьох інших дописувачів. Усі вони пропугували на сторінках цього першого українського медичного часопису здоровий спосіб життя, усвідомлюючи, що в такий спосіб небагато чисельна на українська медична громада в непростих умовах бездержавності зможе захистити національний генфонд, зберегти та зміцнити підвалини і традиції української медицини.

Сьогодні, коли відзначаємо соті роковини з часу виходу в світ першого номеру медичного часопису «Здоров'я», який ніс виходити під назвою «Народне здоров'я», поза всяким сумнівом, цікаво озирнутися назад та поглянути, про що писали сто років тому на його сторінках наші попередники.

Як бачимо, серед авторів часопису є такі видатні особистості, як Іван Горбачевський – світовий слави вчений, професор, Почесний президент Українського лікарського товариства, ректор Празького університету, перший міністр здоров'я в Австрії; Петро Франко – син Великого Каменяря, відомий громадський український лікар і громадський діяч, політичний діяч, здібний інженер; Мар'ян Панчиншин – легендарний український лікар і громадський діяч, «народний професор»; Григорій Турянський – відомий лікар, активний діяч УЛТ. Серед авторів «Здоров'я», а в подальшому – «Народного здоров'я», бачимо таких відомих українських лікарів та громадських діячів, як Софія Парфанович, Максим Музика, Сильвестр Дрималик, Іван Куровець,

кусій, висловлення своїх поглядів на ту чи іншу проблему.

Гортаючи пожовклі від часу сторінки славетного попередника сучасного медичного часопису «Народне здоров'я», не можна не відчувати гордості за його засновників та авторів, за їх активну життєву позицію, жертовність у служінні своєму народові. Сьогодні маємо тисячі, десятки тисяч українських лікарів, та чи спостерігаємо серед переважної більшості із них таку ж активність в елементарному обов'язку кожного лікаря щодо поширення санітарно-просвітницького знання як основи попередження та успішного подолання будь-якої недуги? Чи є посеред нас таких же погят до активної позиції в суспільному житті своєї незалежної держави?

Зеновій МАСНИЙ,
доцент, гол. редактор «НЗ»

• Слово про «НЗ»

ЧАСОПИС МЕДИЧНИЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ, ГРОМАДСЬКО-ПАТРІОТИЧНИЙ

У долі часопису УЛТ у Львові «Здоров'я» – «Народне здоров'я» відображена історична доля України. «Визволення» Галичини 1939 року, Друга світова війна з «другим визволенням» 1941-го і «третьім визволенням» 1944-го років нанесли глибокі рани нашому народові, Україні та на довгі роки перервали видання першого в Україні медичного часопису, започаткованого у 1912 році. Відновлення незалежності України сприяло й відродженню «Народного здоров'я».

Сьогодні це часопис з дуже широкою тематикою публікацій різножанрового стилю. Це часопис, який, безперечно, цікавить насамперед медиків (незалежно від їх наукових ступенів, звань, посад). Колег-лікарів можуть зацікавити статті під рубриками «Наука і практика медицини», «На допомогу практичному лікарю», «Точка зору», «Етика і деонтологія в медицині», «Медицина XXI століття», «Медицина і право». Чимало корисної інформації можуть почерпнути з його сторінок і ті читачі-немеридки, яких цікавлять питаннями історії, громадського життя, культури, долею українців поза межами України.

Часопис віддає належне діячам української медицини минулого, з повагою пише про сучасних науковців і громадських діячів – патріотів на ниві медицини; із сумом згадує про тих колег, які полишають сучасні обрії життя. Редакція часопису не забуває привітати колег із нагородами, ювілеями, подати інформацію про медичні форуми, виставки. Допомогає просвітити, внести промінь надії на покращення життя та медичної діяльності наших медиків повідомлення про товариські зустрічі, діяльність лікарського клубу ім. Юрія Липи, публікації зразків красеного письменства з-під пера наших колег.

На жаль, нишісті обставини не дозволяють збільшити періодичність і наклад часопису. Та це й дуже бажано, щоб шановному головному редакторові доценту Зеновію Масному (особливо!), доцентів Анні Гаврилюк та найчастішим авторам «Народного здоров'я» допомагали своїми публікаціями колеги.

Поздоровляю «Народне здоров'я» зі 100-річчям заснування, 20-річчям відродження, його співробітникам-ентузіастам бажаю віри й надії як на краще майбутнє в їх потрійній та шляхетній справі, так і у спільній долі українців. Мене ця надія не полишила ніколи. Шануйтеся!

Любомир ПИРИГ,
Почесний президент ВУЛТ, президент СФУЛТ,
академік НАМН, член-кореспондент НАН України.

МЕТА – СЛУЖИТТЯ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІКАРСЬКІЙ ГРОМАДІ

Вельмишановні колеги, однодумці! Прийміть мій найщиріший вітання з нагоди вікового ювілею – 100-річчя виходу в світ першого українського медичного часопису. Ви з честю пройшли цей нелегкий шлях, завжди виконуючи поточну місію захисту професійних і національних інтересів українських лікарів. Ми тишасмо вашу принципову позицію та зобов'язані.

У ці святкові дні разом із численними шанувальниками «Народного здоров'я» від щирого серця віддаю належне і схвально голову перед батьками-засновниками видання з Українського лікарського товариства та тими, хто зумів відродити на початку 90-х і продовжити вікові традиції українських лікарів. Часопис завжди був і залишається справжнім літописом професійних, наукових, національних та ратних подвигів усього українського лікарства. Будучи на вістрі медичних новин, ви справедливо вважаєте впливовим, авторитетним, незалежним та достовірним джерелом інформації як для медиків усієї України, так і з-за її меж.

Переконалися, що попередні «Народного здоров'я» – нові і широкі перспективи на ключових напрямках професійної лікарської діяльності, активне застосування кращих європейських і світових досягнень та стандартів. Адже коло ваших авторів і дописувачів – це найавторитетніші фахівці, найкращі, найвідоміші та морально-впевнені імена, знані в Україні та за її межами. Вірю, що часопис призмозист і гідно реалізує потенціал лідера українського лікарського інформаційного простору, з честю витримає нелегку конкуренцію і завжди ставитиме перед собою лише найвищі гуманні та національні цілі.

У нас з вами спільні мета і доля – вірою і правдою служити Україні та українській лікарській громаді, бути інформаційними творцями майбутнього професії українського лікаря. Нехай усім нам щастить на цьому шляху! Зичу всьому колективу «Народного здоров'я», дописувачам та читачам наснаги, віри, нових здобутків, особистого щасття, міцного здоров'я і добробуту.

З глибокою пошаною,
Олег МУСІЙ,
президент Всеукраїнського лікарського товариства.

ЯКОЮ БАЧИЛИ ГАЗЕТУ СУЧАСНИКИ Й ЇЇ ВІДРОДЖЕННЯ

Професор Михайло ДУБОВИЙ:

«Завданням газети є:

- сприяти вихованню українського лікаря, базуючись на кращих взірцях минулого...;
- пропугувати внесок українських лікарів у практичну і теоретичну медицину;
- висвітлювати актуальні проблеми та здобутки сучасної медицини;
- інформувати про життя медичної громади в Україні та світі».

Доктори Роман ФЕНИК, Степан ЧУМАЛО:

«Газета має:

- бути організатором всіх суспільних акцій медиків;
- висвітлювати проблеми стану здоров'я населення та шляхи його покращання;
- публікувати матеріали про історію української медицини та її відомих діячів;
- інформувати про діяльність УЛТ, його місцевих осередків, роботу Народної лікарні імені митрополита Андрія Шептицького».

Професор Юліан ДЕЦИК:

«Газета має бути цікавою і потрібною не тільки для лікарів, а й для середнього медичного персоналу, її читачами повинні бути також фармацевти та студентська молодь...»

ЧАСОПИС, ЩО ЄДНАЄ СЬОГОДЕННЯ З МИНУЛИМ

Часопис «Народне здоров'я» потрібен медичній громаді. Його мета – не лише об'єднати українських лікарів, але й підвищити соціалізацію кожного із них, допомогти усвідомити потребу внеску кожної особистості – чи то у великому місті, чи у віддаленому селі – в розвиток нашої медицини, забезпечення здоров'я людей, у розбудову держави.

Різноманітною є тематика газети. Кожна стаття з історії медицини нашого краю, кожна інформація про невтомну працю лікарів-сучасників, їх здобутки та існуючі проблеми, жертовність у порятунку здоров'я та життя – неповторні сторінки наших бундів. Зі сторінок «Народного здоров'я» читачі дізнаються про актуальні проблеми медицини та біотики, про діяльність лікарської комісії НТЩ, перебіг конгресів СФУЛТ та з'їздів ВУЛТ, конференцій УЛТ. Крім того, газета подати правові консультації з різних аспектів юридичного та соціального захисту медиків.

З нагоди ювілею маємо віддати шану редактору газети – першому редактору професору Олександрі Кіцирі, його наступнику професору Юрію Гаврилюку, тепершньому редактору доценту Зеновію Масному, які забезпечували та забезпечують появу цікавих, актуальних та інформативних вступків «Народного здоров'я».

Кожне число газети викликає проблидження пам'яті, а іноді – й прискорене биття серця. «Народне здоров'я» єднає сьогоднішня з минулим, творячи незрозумілість традицій, ствержуючи високоморальні християнські цінності, які тепер дехто вважав анахронізмом. Це – єдиний медичний часопис, який публікує життя наших славетних попередників та багатьох не мени талановитих і працелюбних сучасників. Усе це сприяє національній ідентифікації, джерело якої – у гордості за своїх предків та сучасників.

Тож вітаємо «Народне здоров'я» з ювілеєм та щиро бажано подальших успіхів!

Зиновій СЛУЖИНСЬКА,
голова лікарської комісії Наукового товариства ім. Т. Шевченка,
член УЛТ, доцент ЛНМУ ім. Данила Галицького.

• 3 архіву «НЗ»

НАША ПРОГРАМА

Перший раз отсе приступаємо до видавництва на нашій мові органу призначеного справам здоровно-(санітарно)-гігієнічним. Зараз таки насуваються два питання: перше, чи нам такого органу взагалі потрібно, а друге, чи наше громадянство підопре достаточо так чисто фахово видавництво. Над сими двома питаннями застануться ініціатори і видавці часопису дуже основно.

На перше питання було відповідено ясно і скоро. Нарід, що є уже народом справді культурним, мусить мати заступлені в своїм письменстві усі віги людського знання. А вжеж гігієна є ніяко мірилом культури, чим вище вона в котрім народі стоїть, тим без сумніву краішю у него відносини просвітні і економічні. Ми і так опізнали ся, дарма, чи з нашої чи чужої вини, але

не пора нам над тим падькати ся, а брати ся до діла зараз, щоби занедбане направити. — Друге питання вже було важе до відповіді. Чи наше громадянство підтримає належнито таке видавництво? На се годі наперед відповісти. Ми брали одначе річ з найтемнішого боку, ми приготувані на се, що не зробимо світлого, а навіть ніякого материяльного інтересу. Ми будемо вдоволени, як нам не прийдє ся додавати з власних засобів, не вчислєючи нашої безкорисної праці. А чєнь на тільки світлїх умів знайдє ся в нашої суспільности, що зрозуміють потребу такого видавництва, зацікавлять ся єго змістом і підопруть єго морально і материяльно.

Який буде зміст нашого органу? Орган наш буде мати характер подвійний, себто науковий і популярний. До сєго зневлоє нас раз

добре розуміє справи, а по другє їй конєчнєсть.

Нема сумніву, що нам потрібно наукового органу; сеж є конєчно головним вимгагєм культурного народа. Ми мусимо вклажити також в велику скарбницю людського знання на поли здоровних наук і наш доробок, ми не сміємо вічно впрошувати ся до чужих.

При тїм тяжить на нас великий і тяжкий може і занедбаний вже дотепер обовязок, виробити до потреб науки нашу мову, зібрати і усталити висловно (термінологію).

З другого боку хочемо ми заінтересувати як найширші круги нашого громадянства здоровними справами.

Через наданє органу частинно характеру популярного, ми робимо часопись приступною ширшим верствам суспільности і зараз ємо спромогу більшому кружкує брати участь в співробітництві нашого видавництва. Маємо надію і ми є того певні, що згодом наступить розділ, що з часом зростє у

нас і число наукових робітників і настане потреба чисто наукового органу і запотребованє популярної преси стане більше. Поки що ми рішили ся почати без проволоки видавництво так сказавши з мішаним змістом.

Наша часопись буде містити:

- 1) Статї з области наукового дослїду, відносин загально здоровних, руханки і фізичного вихованя.
- 2) Збірні звіти зі стану сих наук.
- 3) Подрібні звіти, рецензїї і бібліографію.
- 4) Всячину змісту здоровно-гігієнічного.
- 5) Порядик гігієнічний.
- 6) Термінологічний кутик.
- 7) Хроніку.

Повнїший зміст дає спромогу кождому інтелїгентови займаючому ся справами культурного розвитку заінтересувати ся нашим видавництвом і числячи на се пускаємо в свїт се перше число нашого органу і просимо о ласкавий прихильний привїт.

Ми не є зарозумілі, ми є свідомі багатьох хиб і недостач, ми хочемо і просимо навіть о цїнні вказівки в кождім напрямї, з котрих будемо радо користувати ся. Спеціально що до фахових висловів є співробітництво широкїх кругів дуже жогадне і то людей, котрі стикають ся як найближше з народом і мають спромогу черпати безпосередно з сеї незглубимої кєрницї нашої багатогі і прєгарної української мови.

Розпочинаючи в ювілейній Маркіяновий час є наше видавництво, кличемо єго пророчими словами, котрі дотепер ще не страшили своєї актуальности і котрі будуть нашою девїзою:

«Разом к світлу, други жвавї!».

Передова стаття
«Наша програма» наукована
в часописї «Здоровле»
(Число 1, Львів – Січень 1912. Рїк).
Правосис збережено.

• 3 архіву «НЗ»

СЛОВО ДО ЧИТАЧІВ

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Перед Вами – перше число української медичної газети, яка відродилася після тривалої перерви. Далеко не всім, на жаль, відомо, що до 1939 року у Львові виходила така ж газета. Але після «золотої вересня» вона, як і інші українські часописи, стала небажаною, і тому мусила припинити своє існування.

Давно була потреба в такому виданні. Давно про таку газету, напевно, мріяли медики України. Однак, за умов тоталітарної політичної системи нам було призначено читати лише московську «Медицинську газету», котра, крім того, що завжди видавалася тільки російською мовою, практично ніколи навіть не торкалася проблем охорони здоров'я та медицини України.

«Народне здоров'я» – за задумами редколегії – буде займатися, в першу чергу, саме цими питаннями.

Добре відомо, що стан, до якого в нас довели охорону здоров'я і саме здоров'я, інакше, ніж жахливим, назвати не можна. Остаточні виміри його – це нижча, порівняно з розвиненими країнами, середня тривалість життя людей, висока дїтяча смертність і висока захворюваність... Основною причиною цього була і є СИСТЕМА. Та СИСТЕМА, котра багато декларувала – і практично нічого не давала і не робила для збереження здоров'я і життя людей. СИСТЕМА, яка неухильно вела (і привела) до втрати моральних засад у багатьох людей, у тому числі і в медиків. Тому сьогодні маємо дуже небагато посправжньому добрих студентів, викладачів, лікарів. Усе це разом взяте і привело до того, що люди втратили віру в медицину, і вона, практична медицина, переживає тепер справжню кризу. Саме тому сторінки газет і журналів, екрани телебачення заповнили містика і чаклунство, а старосвітські методи лікування подаються, як досягнення народної медицини. Хворі в розпачі шукають допомоги у екстрасенсів, а порятунку – в самолікуванні; звертаються до так званих медичних кооперативів, де їм ставлять глечки на животі, а «різані» банки – на спину...

Віримо, що наша газета допоможе зупинити цю кризу. Вона покликана продовжувати найкращі традиції своєї попередниці – навчати і допомагати. І ми докладемо всіх зусиль, щоб наші читачі могли дізнатися, які способи діагностики і профілактики хвороб використовуються сьогодні в країнах, де охо-

3 фотолітопису УЛТ

Проф. О. Кіцера, проф. П. Джеська та д-р М. Колєнський знімаються з матеріалами нового числа «НЗ»

рою здоров'я і медицина стоять високо; якими медикаментами і методами варто лікувати, якими – не дуже... Допомога наша буде полягати, зокрема, і в аналізі роботи різних медичних закладів, лікарень, товариств, а також навчальних закладів з широким висвітленням як позитивних, так і негативних граней.

Сподіваємось, що газета знайдє своїх читачів серед лікарів і фельдшерів, провізорів і фармацевтів, студентів і медичних сестер, науковців і викладачів. Разом з тим, у кожному номері будуть сторінки, які з цікавістю і користю для себе прочитають не тільки медики. Тому наша газета – для всіх, хто цікавиться різними аспектами здоров'я і медицини.

Редакційна колегія планує вести такі рубрики:

- досягнення медичної науки і практики; нові лікарські препарати і методи діагностики та лікування;
- навчання в медичних закладах і підвищення кваліфікації;
- сучасна діагностика, лікування і профілактика хвороб;
- організація охорони здоров'я;
- робота медичних установ, СЕС, НДІ, медичних навчальних закладів;
- екологічні проблеми, в тому числі, питання, пов'язані з радіоактивним забрудненням, хімізацією тощо;
- здоровий спосіб життя; гігієна праці, харчування, навчання, відпочинку;
- по сторінках медичної преси, в тому числі – відгуки на публікації з медицини в інших газетах журналах, передачах телебачення;
- медична етика і деонтологія; культура поведінки;
- догляд за хворими і милосердя;
- з історії медицини, в тому числі – України; по сторінках старих українських медичних часописів;
- життя і праця українських медиків, що проживають за межами України;
- українська медична термінологія і культура мови;
- з народної медицини і народної мудрості про медицину і здоров'я;
- проблеми курортології;
- хроніка медичних буднів;
- зі студентського життя;

• Слово про «НЗ»

НА ГАЗЕТНИХ ШПАЛЬТАХ – ВАШІ ДУМКИ І СПОДІВАННЯ

Шановні колеги!

Редакційна колегія інформаційного бюлетеня «За медичні права» щиро вітає читачів та весь склад редакційної колегії медичного часопису Українського лікарського товариства у Львові та Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького з ювілеєм – 100-літтям з дня виходу першого номера Вашої газети.

І ось перед нами свіжий святковий номер часопису, від якого їде тепло Ваших сердець, на його шпальтах відображені Ваші думки та сподівання на покращання вітчизняної медицини. Тоже бажаємо Вам наснажи, творчих злетів та успіхів у Вашій праці на благо української медицини і всієї нашої держави.

Слава Україні!

3 лютого,

Юрій БІЛИЙ,

голова Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України.

СЛОВО ПРО КОЛЕГУ

З нагоди 100-літнього ювілею газети «Народне здоров'я» щиро вітаю її редактора п. Зєновія Мєсногє, лікаря, поета, публіциста, члена Всеукраїнського об'єднання «Письменники Бойківщини».

Щиро радію Вашим успіхам, вельмишановний колего! Ви втєвєнено і шлїхєтно торуетє світлу стєжину майбуття у вїрї Українського часу, незважаючи на грізний каскад величезних проблем сьогодення.

Ваш кожний день – у творчому пошуку, у щирої прагненні творити Добро. Ваші помисли і діяння переконали і дзєвішко зєучать на струнах всеукраїнської доби в унісон з правдою і гуманізмом. У Вашій особі поєднались благородні риси фахівця-лікаря і публіциста з барвистою палітрою художньої думки.

Шаную Ваш талант і горджуся вами!

Любов РУДАВСЬКА-ВОВК,

голова Всеукраїнського об'єднання «Письменники Бойківщини», лікар, член Українського лікарського товариства

3 фотолітопису УЛТ

Відродження УЛТ 1990 рік. Зліва направо: проф. О. Кіцера – перший голова УЛТ; Владика Вол. Стернюк; проф. Ю. Туркевич.

(«Народне здоров'я», №1, січень 1991 р.)

3 фотолітопису УЛТ

Перша голова управа відродженого УЛТ, 1990 рік

Я – ЧЛЕН УЛТ! АБО ЩО ДАЄ ПЕРЕСІЧНОМУ ЛІКАРЮ ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІКАРСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ

Блія вигоків УЛТ у Львові стояла невелика плеяда ентузіастів, які в період нашої бездержавності поставили перед собою мету згуртувати українських лікарів в єдиній громаді для подолання численних перешкод у професійній діяльності, для вдосконалення охорони здоров'я якнайширших верств українського населення. Але, незважаючи на шляхетність цих намірів, ще на зорі народження УЛТ його перший голова д-р Євген Озаркевич мав певні сумніви щодо широкого членства українських лікарів у товаристві, а тим паче їх активної праці у ньому. Проте кілька членів УЛТ поступово зростає і товариство зробило суттєвий внесок у розвиток медицини, забезпечення оздоровлення населення, передусім, у сільській місцевості та, як тепер кажуть, соціально незахищених верств.

З відновленням діяльності УЛТ у Львові в період здобуття Україною незалежності у товаристві об'єдналося більше 300 лікарів. Кількість членів товариства збільшувалась, і сьогодні їх налічується понад 1000 осіб, які працюють у 103 осередках товариства.

Проте й нині є чимало лікарів, які скептично дивляться на доціль-

ність свого членства у товаристві і на саме його існування. А що воно мені дає, членство в УЛТ? – запитують доволі часто і в приватних розмовах, і у листах до редакції «H3», і під час виїзних засідань Управи в районах Львівщини чи в лікувальних закладах міста.

Спробуємо стисло відповісти на запитання, що дає пересічному лікарю членство в УЛТ.

По-перше, це – можливість брати активну участь у громадському житті. Адже сьогодні кожен свідомий громадянин нашої держави (а лікарі завжди були у перших рядах борців за волю і справедливість) розуміє важливість побудови в Україні громадянського суспільства, яке створює можливості для побудови нашого життя за сучасними прогресивними стандартами у всіх сферах. Брати активну участь у суспільному житті в наш час можна лише шляхом членства у громадських об'єднаннях чи політичних партіях. При цьому не кожен хоче втручатися в сучасну українську політику, ставати членом партії, а потужних громадських об'єднань в Україні не так вже і багато. Українське лікарське товариство, а також Всеукраїнське лікарське товариство – це, по суті, єдина громадська

професійна організація, яка в даний час реально функціонує в Україні, якщо не рахувати профспілок. Завдання УЛТ є відмінними від асоціації медиків за спеціальностями: вони значно ширші та їх суспільна вагомість є набагато більшою.

Отже, членство в УЛТ дає лікарю можливість стати активною особистістю в суспільному житті, висловлювати (зокрема, через газету товариства) свою точку зору, свій погляд на суспільні процеси, і не тільки в медичному середовищі. До речі, газета УЛТ «Народне здоров'я» є загальноукраїнським періодичним виданням, її читають у різних регіонах України.

По-друге, членство в УЛТ сприяє підвищенню професійного рівня лікаря, його кар'єрному росту, стажуванню лікарів (в т. ч. за кордоном), обміну досвідом на різних загальноукраїнських та міжнародних зібраннях. Що два роки в Україні відбуваються конгреси СФУЛТ та з'їзди ВУЛТ, на яких, поряд з питаннями діяльності цих громадських організацій, розглядаються різноманітні актуальні проблеми медицини та організації охорони здоров'я. УЛТ бере активну участь в атестації лікарів, проведенні кад-

рової політики, і з кожним роком ця сфера діяльності товариства все більше розширюється. Думка кожного лікаря, кожного члена УЛТ дає могутній імпульс для вдосконалення системи охорони здоров'я в Україні, піднесення української медицини на нові щаблі прогресу.

По-третє, однією з основних сфер діяльності УЛТ є контроль над дотриманням етичних норм у медицині. У наш час, коли бездуховність стає все агресивнішою, проблеми медичної етики, деонтології є архіважливими. Кожен член товариства має можливість внести свою посылу частку праці в реалізацію засад духовності української медицини.

По-четверте, членство в УЛТ забезпечує лікарям-членам товариства соціальний та юридичний захист. Зараз існує безліч положень в українському законодавстві, які забезпечують захист інтересів пацієнтів, і немає жодного, який би регулював захист лікарів у їх професійній діяльності. Такою ситуацією спритно користаються численні аферисти, отруюючи життя не лише окремим медикам, а й цілим медичним колективам. До певної міри, це зв'язує руки українським

спеціалістам у впровадженні новітніх медичних технологій, як це сталося, приміром, із трансплантологією.

Пенсійне забезпечення медиків залишає бажати кращого. Хворі, самотні, люди старшого віку потребують соціальної захисту, і в даний час лише УЛТ може їм його забезпечити. Це ж стосується і лікувально-консультаційної допомоги незможним верствам населення.

По-п'яте, членство в товаристві дозволяє лікарям, особливо молодим, реалізувати себе не лише у професійній діяльності, а й в інших сферах. Наприклад, при УЛТ діє лікарський клуб імені Юрія Липи (і це у наш прагматичний час, коли художня самодіяльність у лікувальних закладах розвільнена або лише життєві!), що дозволяє членам товариства у неформальній обстановці спілкуватися з колегами та проявляти свої художні таланти.

Це далеко не повний перелік тих переваг, які дає українському лікарю членство в УЛТ. На жаль, ще не у всіх осередках є можливість їх повної реалізації для членів товариства. Але маємо пам'ятати, що УЛТ було, а і буде таким, яким його хочемо бачити і яким його зможемо зробити ми – кожен із свідомих українських лікарів. Тож зробимо все для того, щоб кожен із нас міг з гордістю сказати: «Я – член УЛТ!».

Зеновій МАСНИЙ,
головний редактор «H3».
(«H3», № 1 (214), січень 2007 р.)

• Наука і практика медицини

ЖОВТЯНИЦІ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ

У вступному слові співголови Львівського обласного товариства терапевтів професора Є.А. Складарова було відзначено великий клінічний та науковий доробок доктора Євгена Озаркевича та його активну громадянську позицію. «Доктор Євген Озаркевич – лікар, вчений, громадський діяч» – так називали доповіді професора О.О. Кіцери, в якій було висвітлено видатну роль Євгена Озаркевича на тлі епохи як піонера новітньої української медицини, засновника науково-медичних шкіл в Україні, визначного організатора охорони здоров'я, творця новітньої української термінології, палкого патріота України.

У доповіді члена Європейської асоціації з вивчення хвороб печінки (EASL) доцента Д.С. Телєгіна «Паренхіматозні жовтяниці інфекційного генезу» було проведено історичні паралелі між роботами Є. Озаркевича у царині вивчення жовтяниць різного генезу та сучасними здобутками гепатології у галузі діагностики та лікування хронічних вірусних гепатитів В та С. Доповідь ретельно проаналізував опрацьовані Є. Озаркевичем теорії утворення уробіліну, його спектральних властивостей та хімічних реакцій, методи дослідження; пропонував уявлення про існування окремої уробілінової пункції (клетки). Доцент Д.С. Телєгін звернув увагу присутніх на те, яку велику увагу Є. Озаркевич приділяв діагностиці та профілактиці саме інфекційних хвороб, про що свідчить написана ним у 1911 р. перша у Галичині медична книга українською мовою – «Недуги пошесті». Порядки гігієни «леккарський». У «Поряднику» описано 10 основних інфекційних захворювань, подано їх етіологію, прояви, ускладнення, методи діагностики, способи попередження. Розглянуто питання відокремлення (ізоляції) хворих, способи дезінфекції. Тепер уже встановлено основні етіологічні чинники хронічних ге-

патитів – жовтяниць інфекційного генезу. Хронологія відкриття збудників хронічних гепатитів: у 1965-1969 рр. В. Blumberg виділив HBsAg (австралійський антиген) з крові австралійських аборигенів; у 1973 р. S.Freinstone ідентифікував HAV; у 1977 р. M. Rizzetto відкрив HDV – збудника гепатиту дельта; у 1989 р. H.-J. Alter і M. Houghton відкрили HCV – збудника гепатиту С. У 1976 р. В. Blumberg за «...відкриття нових механізмів походження і поширення інфекційних хвороб» отримав Нобелівську премію.

З нагоди 150-річчя від дня народження доктора Євгена Озаркевича Українське лікарське товариство у Львові оголосило 2011 рік роком шанування пам'яті цієї видатної людини – засновника і першого голови товариства. В рамках «Року Озаркевича» у листопаді було проведено науково-практичну конференцію «Сучасні підходи до діагностики та лікування жовтяниць різної етіології», яка відбулася згідно з угодою про співпрацю між Українським лікарським товариством у Львові, Головним управлінням охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації та факультетом післядипломної освіти Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, за співучасті Львівського обласного товариства терапевтів.

У доповіді також було висвітлено основні напрямки прогресу сучасної гепатології та участь кафедри інфекційних хвороб ЛНМУ ім. Данила Галицького у розробці і апробації новітніх методик. Невизначення стадії фіброзу та некротично-запальної активності хронічного гепатиту методом фібротесту дозволяє не лише об'єктивно визначити ступінь гістологічних змін за шкалою MEYAVIR, уникаючи ризикованої пункційної біопсії, але й оцінити ефективність лікування хворого за ступенем зниження явищ фіброзу та запалення у печінці.

Методика HCV-Geno-Fibrotest являє собою математичну модель розрахунку шансів потенційного кандидата на противірусну терапію з приводу хронічного гепатиту С (ХГС) на досягнення ним стабильної вірусологічної відповіді, тобто повного виликування при використанні стандартних схем лікування. Вихідними даними, що приймаються до розрахунку, є генотип вірусу гепатиту С, вірусне навантаження, генотип інтерлейкіну IL-28b пацієнта та низка біохімічних констант. Оцінка шансів пацієнта на одужання ще до початку лікування дозволяє підвищити мотивацію хворого до його готовності до лікування, що, у свою чергу, підвищує його ефективність. Цей метод дозволяє виділити з когорті всіх претендентів на противірусну терапію ХГС категорію осіб, які потенційно не відповідають на лікування, для включення їх у групу очікування більш ефективних схем лікування наступної генерації. У доповіді наведено клінічні приклади використання

гепатопротекторів, які виступають донаторами аніонних груп і у такій спосіб забезпечують детоксикаційну та гепатопротекторну дію.

Доцент В.І. Колодійцев у своїй доповіді «Ендоскопічна ретроградна холангіографія в діагностиці та лікуванні жовтяниць» відзначив, що у зв'язку із зростанням захворюваності на жовтячкою яну хворобу збільшується кількість хворих з її ускладненими формами, а це зумовлює необхідність вдосконалення лікувальних методик. Основним методом лікування хворих на калькульозний холецистит є лапароскопічна холецистектомія, проте при приданні ускладненні, передусім холедохолітізу і пов'язаного з цим механічного жовтянцю, «золотим стандартом» лікування є кінція 90-х років визнано поспаднання лапароскопічної холецистектомії з ендоскопічними ретроградними ендобіліарними втручаннями під рентгенівським контролем, що були запропоновані ще на початку 70-х років. Цей метод складається з двох частин: діагностичної (ендоскопічна ретроградна холангіо-панкреатикографія – ЕРХПГ) та лікувальної (папilosфинктеротомія з літоекстракцією, літопрісцією, ендобіліарним стентуванням тощо).

У доповіді було докладно висвітлено вдосконалені сучасні методики лікування, які застосовують в клінічній роботі на кафедрі хірургії №1 Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. Зокрема, з допомогою рентген-ендоскопічних втручачь, які застосовують вже пролятом 15 років, виконується понад 6 тис. пацієнтів. У зв'язку з тим, що ЕРХПГ є інвазивним втручанням, цей метод може супроводжуватися певними ускладненнями (кровотечі, гострий панкреатит, перфорації дванадцятилипа (кількі), кількість яких, за літературними повідомленнями, сягає 2-5%. Тому з появою таких неінвазивних і високоефективних методів обстеження, як магнітно-резонансна холангіопанкреатикографія, ендоскопічна, в останні роки ЕРХПГ використовують не з діагностичною метою, а як перший підготовчий етап ендоскопічного втручання на жовчних протоках при холедохолітізі, пухлинних панкреатодуоденальній зоні, біліарному панкреатиті, псевдокістах підшлункової залози. При виявленні холедохолітізу втручання завершують папilosфинктеротомією з наступною літоекстракцією, а при великих конкрементах і неможливості їх видалення виконують літопрісцію. При стенозі папіли втручання полягає у папilosфинктеротомії і ревізії холедоха під рентгенівським контролем, а у випадках жовтяниць на ґрунті пухлин панкреатобіліарної зони – в ендобіліарному стентуванні пластиковими або металевими стентами, які саморозширюються. При стриктурах жовчних проток проводять їх бужування, балонну дилатацію та стентування. Використання рентген-ендоскопічних втручачь дозволяє уникнути виконання непотрібних травматичних відкритих операцій, зменшити кількість ускладнень, а отже, її летальність при хірургічному лікуванні цієї важкої категорії хворих, зменшити час перебування пацієнтів у лікарні, покращити якість життя пацієнтів у післяопераційному періоді.

Матеріал підготувала
Анна ГАВРИЛЮК,
доцент кафедри клінічної
імунології та алергології
ЛНМУ імені Данила Галицького.

ІДЕЇ МАТЕРІАЛІЗОВАНІ У СИМВОЛ, А СИМВОЛ ВИПРОМІНЮЄ ІДЕЇ

Д-р Олег Іванців (у центрі) з авторами пам'ятника М. Панчишину – скульптором Василем Гурмаком та архітектором Ярославом Климовським

• За здоровий спосіб життя

СПОРТ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я: АЛЬТЕРНАТИВИ НЕМАЄ

Останнім часом у суспільстві почастішали трагічні випадки смерті школярів під час занять на уроках фізкультури. При цьому говорять і про завищені вимоги до фізичної підготовки дітей, і про неостатній медичний контроль за фізичними навантаженнями та станом здоров'я школярів. Звичайно, що кожен подібний трагічний випадок має свої індивідуальні причинні нюанси, але для того, щоб попередити такі нещастя, слід чітко визначитися з узагальненням їх причинності, адже в медицині завжди домінуючим є принцип детермінізму.

За весь час свого існування часопис «НЗ» постійно приділяє неухильну увагу пропаганді здорового способу життя та фізичної культури, загартовуванню, забезпеченню здоров'я підростаючого покоління.

Відомо, що стан здоров'я людини більше залежить від способу її життя, ніж від медичної опіки. Якщо проаналізувати, хоча б поверхнево, спосіб життя сучасного дитячого населення, то можна виокремити низку чинників, які тісно чи іншою мірою впливають на стан здоров'я дітей. Найсуттєвішим із них – гіподинамія. Через невірне навчальне навантаження школярі дуже багато часу проводять за шкільною партою та вдома за столом, виконуючи домашні завдання. Той вільний час, який у них залишається, вони витрачають, як правило, на сидіння перед телевізором чи за комп'ютером. Гіподинамія сприяє гострій дефіцит спортивних майданчиків і спортивних секцій, незапробованості та непопулярності рухливих ігор, які були раніше улюбленим дитячим дозволянням.

Поряд із засиллям гіподинамії, існує ще й інший, крайній негативний чинник – нерациональне харчування. Серед дітей та молоді сьогодні дуже поширеним є вживання несприятливої для молодого організму їжі – фаст-фудів і різноманітних широко розрекламованих напоїв. Це, а також стрімке зростання випадків штучного вигодовування у постнатальний період та неправильне харчування у ранньому дитинстві, провадить до збільшення серед дітей частоти ожиріння, невдалої лід якою є розвиток патологій серцево-судинної та інших систем організму.

На жаль, серед наших школярів (починаючи з дітей молодшого віку) спостерігаємо високе розповсюдження підліткового алкоголізму та паління, зростає вживання наркотиків. Ці шкідливі звички у поєднанні з несприятливою екологічною обстановкою в багатьох регіонах України також вкрай незадовільно впливають на стан здоров'я дітей. Засилия комп'ютерних ігор і телепередач, шкідливих для дитячої нервової системи та ще неформованої психіки, теж додає свою лепту до руйнування незміцненого дитячого організму.

Внаслідок цього під впливом згаданих чинників у нібито здорового дитини вже при незначному фізичному навантаженні виникає загроза непередбачуваної раптової декомпенсації з боку серцево-судинної системи.

Суттєво нівелювати вплив усіх цих негативних чинників могли б загартовування, фізична культура та спорт. До того ж, вони є дієвим засобом профілактики не лише гострих респіраторних захворювань та грипу, а й розвитку багатьох інших хвороб як у дитячому віці, так і впродовж усього подальшого життя. На жаль, серед дітей та їх батьків заняття фізичною культурою та спортом практично не пропагують.

Ще одне важливе питання – забезпечення дітей належної медичною опікою. Сьогодні доводиться констатувати відсутність повного охоплення диспансерним спостереженням цієї категорії населення. Педіатри, сімейні лікарі, як правило, контактують із дітьми лише при звертанні та більш-менш регулярно опікуються незначною кількістю малюків із вираженою хронічною патологією. Навіть щорічні медичні огляди школярів не можуть бути достатньо ефективними через відсутність спостереження за дітьми у динаміці, що особливо важливо для молодого організму, який росте і розвивається. Тільки динамічне

Більше 100 років тому наші колеги-лікарі – яскраві особистості з високим почуттям національної гідності, вродженої культури і активної громадянської позиції – організувалися у Руське лікарське товариство, яке згодом почало називатися Українське лікарське товариство у Львові. У цій плеяді прогресивних діячів яскравою постаттю був народний професор Мар'ян Панчишин – ректор Українського тасного університету.

Програма УЛТ була спрямована на порятунок української нації і передбачала боротьбу з туберкульозом, алкоголізмом, палінням, попередження інфекційних хвороб, охорону материнства і дітей та багато іншого. В умовах української бездержавності це була жертовна подвижницька праця.

У 1943 році, в час німецької окупації і активізації міжнародної ворожечі виникла загроза життю визначних українських діячів, зокрема Маркіяна Панчишина. «На-

родний професор» помер не від кулі, а від серцевого нападу, спричиненого цими обставинами, на Святоюрській горі, у митрополических палатах, де його переховував митрополит Андрей Шептицький, особистим лікарем якого був Мар'ян Панчишин.

У час проголошення незалежності Української держави було відроджено Українське лікарське товариство у Львові. З 1992 року в будинку по вулиці Кармелюка, 3, де до 1944 року проживала сім'я професора Мар'яна Панчишина, було відкрито Музей історії медицини Галичини, де створено меморіальну кімнату славетного професора, а також доміву УЛТ у Львові. У будинку запанували ідеї та настрої наших попередників, правонаступниками яких проголосили себе сучасні українські лікарі.

У 1993 році на урочистій Академії, присвяченій 50-ї річниці з дня смерті професора Мар'яна Панчишина, було прийнято рішення встановити у Львові пам'ятник «народному професорові». Його було відкрито на площі перед Львівською обласною клінічною лікарнею у серпні 2000 році під час

конгресу Світової федерації українських лікарських товариств. З цього часу делегації від лікарських громад з різних областей України і з-за кордону, учасники лікарських конгресів і з'їздів, студенти-медики відвідують це символічне місце і покладають квіти до підніжжя пам'ятника в знак глибокої пошани до величчю постаті Мар'яна Панчишина. Пам'ятник став символом українського патріотизму, самовідданої жертовної праці для добра свого народу.

Олег ІВАНЦІВ, лікар, член УЛТ у Львові, голова комісії по спорудженню пам'ятника професору Мар'яну Панчишину.

25 лютого 2012 р. відбудеться чергова **ЗВІТНА КОНФЕРЕНЦІЯ** УЛТ у Львові. Засідання буде проведено в актовій залі ЛНМУ ім. Данила Галицького (теоретичний корпус). Реєстрація учасників з 9 год. Початок о 10 год. Довідки за тел.: 276-97-98

диспансерне спостереження дозволяє об'єктивно визначити функціональну здатність дитячого організму. У зв'язку з цим не можуть бути надані обґрунтовані індивідуальні рекомендації щодо можливостей занять дітей фізичною культурою та спортом, а необґрунтовано величезна кількість доводок про звільнення дітей від уроків фізкультури, своєю чергою, аж ніяк не сприяє їх оздоровленню, а навпаки – погіршує ситуацію зі станом здоров'я дитячого населення. Підтвердження цього може слугувати той факт, що під час призову на військову службу медики все частіше констатують незадовільні показники фізичного розвитку та здоров'я юнаків.

Таким чином, для запобігання виникненню небажаних важких наслідків під час занять дітей фізичною культурою та спортом виділяються необхідними:

- забезпечення дієвої пропаганди здорового способу життя, раціонального харчування, утримання від шкідливих звичок;
- загартовування та охолоплення дітей систематичними заняттями фізкультурою та спортом з урахуванням індивідуальних медичних показів і забезпечення дітям таких можливостей з боку суспільства;
- реальне охоплення диспансерним спостереженням усього дитячого населення та цілеспрямована санітарно-просвітницька робота медиків.

Тільки завдяки цьому можна забезпечити безальтернативність співіснування здоров'я та спорту і досягти покращання стану здоров'я наших дітей, запобігти виникненню серед них небажаних випадків під час фізичних навантажень. Лише здорові можуть бути сильними і лише сильні стають здоровими. Лише здорове та фізично міцне підростаюче покоління є запорукою існування сильної держави.

Анатолій МАГЛЮВАНІЙ, професор, академік АН ВО України, завідувач кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і валеології ЛНМУ ім. Данила Галицького.

Зеновій МАСНИЙ, доцент ЛНМУ ім. Данила Галицького.

• Слово про «НЗ»

ДЖЕРЕЛО НЕПЕРЕМОЖНОЇ ЛЮБОВІ ДО РІДНОГО НАРОДУ

На зламі XIX і XX століть за Галичиною, зокрема, за Львовом, почала утверджуватись слава п'єсмі українського відродження. Саме тоді українська народна стихія, яка віками накопичувалась у своєму розвитку, вийшла на шлях розбудови самостійного національного життя. Зрозуміло, що це не могло оминати і українських лікарів, які, як ніхто інших, знали та розуміли нужди свого народу. Лікарі прагнули донести до українців рідною мовою основні гідні (говорячи теперішньою мовою – засади профілактики захворювань), показати здобутки світової та української медичної науки.

Відомий український лікар, громадсько-політичний діяч, засновник УЛТ д-р Євген Озаркевич у січні 1912 року ініціював видання часопису «Здоров'я». У написаній ним передмові до першого числа «Здоров'я» написано: «Нема сумніву, що нам потрібно наукового органу; сеєж є традиційним вимаганням культурного народу. Ми мусимо вложити також в велику скарбницю людського знання на полі здорових наук і наш доробок, ми не сміємо вічно проиуватися до чужих. При тім тяжкість на нас великий і тяжкий може і занедбаний єже дотепер обов'язок, виробити до потреб науки нашу мову, зібрати і усталити висловку (термінологію). З другого боку, хочемо ми заінтересувати якінайширші круги нашого громадянства здоровими справами...»

Як на мене, автори і редакція це вдалося. Чим циніци цей часопис для нас, сучасників? Тим, що це перший в Україні медичний журнал рідною мовою. Питання, які він ставив тоді, актуальні і тепер, з погляду столітньої віддачі. Можна лише подивляти, наскільки редакція часопису усвідомлювала всю значимість такого видання. Поява часопису – вагомих доказ того, як тогочасні українські лікарі розуміли своє фахове та суспільне завдання. Їх було мало, але як багато зробили вони, ті пістори сотні українських лікарів і всієї Австро-Угорщини!

За ці 100 років українські лікарі встояли у бурях революцій, у вогні війни, у лабетах голодомору та репресій, черпаючи сили у великій та непереможній любові до рідного народу, в усвідомленні своєї жертовної місії. Ці невмиручі джерела сили золотим струмком переливаються крізь всю нашу історію. Як не згадати слова Михайла Драй-Хляри: «Крізь бурю й сінг срімуть Твій переможній спит, Що розвивавс від людою і зневіряи...»

Сьогодні нам, які живемо у суверенній Україні, та їхньої б любові до неї! І в цьому руслі плідно працює відроджений часопис «Народне здоров'я», який виріс на основі своїх попередників і став зідним нам'ятником української медичної громади українському лікарю-патріоту Євгену Озаркевичу.

Гор ВІТВИЦЬКИЙ, член УЛТ, лікар Сколівської ЦРЛ (Львівська область).

СДИНА МЕДИЧНА ГАЗЕТА НАШОГО КРАЮ

Газета «Народне здоров'я» дочекалася свого столітнього ювілею. Скільки за ці роки було надруковано цікавих публікацій, матеріалів історичної та наукової спадщини, розповідей знаменитих лікарів, науковців, повідомлень про досягнення у лікувально-профілактичній діяльності! Це – одна-єдина медична газета нашого краю, яка прищеплює своїм читачам українськість, інтелектуальність, сумлінність, пронаєду історичне надбання видатних лікарів у творенні єдиного вітчизняної медицини, обстоює ідеал державності, добра, інтересів українців. Наші викладачі та студенти використовують матеріали газети під час проведення виховних годин, вивчення історії медицини Галицького краю та життєстїсєвїс Т творців, медиків – борців за незалежність. Газету завжди чекають з нетерпінням.

Невеликий штат талановитих працівників редакції на високому професійному рівні подає цікаві матеріали із життя медициаників, про тих, хто вчить студентів-медиків, про досвід їх праці. Газета повинна допомагати у реформуванні системи охорони здоров'я, критичною ситуацією в якій є відсутність мотивації до його збереження, оскільки вся увага зосереджується на лікуванні, а не на профілактиці. Тоєж успіхів «Народному здоров'ю» у збереженні народного здоров'я!

Роман ПОЩОРКО, голова осередку УЛТ у м. Бориславі, почесний директор Бориславського медичного коледжу.

РІЗДВЯНІ ВІНШУВАННЯ У ВЛАДИКИ

В часі Різдва Христового члени УЛТ у Львові уже впродовж багатьох років традиційно відвідують з колядою Владика УГКЦ...

Подорожуймо разом з УЛТ

ТЕПЛІ ЗУСТРІЧІ НА БАТЬКІВЩИНІ ЄВГЕНА ОЗАРКЕВИЧА

Однієї не по-зимовому погідної і теплої грудневої днини група медиків зі Львова, серед яких були члени Українського лікарського товариства...

Представники медичної громади Львова покладають квіти до меморіальної таблиці Євгена Озаркевича в с. Белелуя

Белелуя розкинулася у широкій мальовничій долині по обох берегах невеликої річки, яка несла свої чисті води у Прут...

Головний лікар Белелуєйської амбулаторії д-р Іван Шинкарик та головний лікар району д-р Володимир Крочок провели екскурсію по відремонтованій двоповерховій будівлі амбулаторії...

Незабутні враження залишилися після відвідання нової місцевої школи, куди гостей запросила її директор пані Ольга Козьмик.

Ми довідалися, що перші згадки про село віднайдено в історичних документах за 1410 рік. Проте вже у Х ст. воно входило до складу Київської, а згодом Галицької княжої держави...

Справжню насолоду подарували присутнім виступи самодіяльних художніх колективів, зокрема, народної чоловічої хорової капели «Діброва»...

Завіршенням акордом цієї зустрічі стала товариська вечеря, під час якої звучали теплі слова і побажання на адресу гостинних господарів...

Головним організатором і натхненником поїздки була доцент кафедри внутрішньої медицини № 2 ЛНМУ імени Данила Галицького, член Головної управи УЛТ у Львові, голова лікарського клубу імени Юрія Липи Ірина Чубучка...

... За вікном нашого автобуса залишилося прекрасне покуске село Белелуя та чудові люди, які живуть у ньому. Вони люблять свою землю, свою малу Батьківщину і пишаться нею, бережуть пам'ять про своїх славетних земляків...

Алла СИНЦЯ

ПРОГРАМА ВІДВІДУВАННЯ ФРАНЦІЇ УКРАЇНСЬКИМИ ФАХІВЦЯМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ФАРМАЦІЇ (24 березня — 1 квітня 2012 року)

Проект організовано французькою неурядовою громадською організацією «Асоціація французько-української співпраці у сфері охорони здоров'я та фармацевти» (ASFUDS) з Українським лікарським товариством у Львові.

До участі у Програмі запрошуються студенти, інтерни медичних університетів, а також лікарі усіх спеціальностей, фармацевти та інші працівники сфери охорони здоров'я з числа громадян України.

Усі учасники Програми отримають іменні сертифікати.

ПРОГРАМА ПОЇЗДКИ

- 24 березня – виїзд зі Львова. Вечірній Краків.
25 березня – Страсбург (готель).
26 березня – Мец, Реймс (Будинок шампанських вин), готель у Парижі.
27–29 березня – Париж (медична та культурна програми, готель).
30 березня – Брюссель (оглядова екскурсія). Вечірній Антверпен (готель).
31 березня – Амстердам (оглядова екскурсія, культурна програма).
1 квітня – повернення до Львова.

Головний партнер – Українське лікарське товариство у Львові www.ult.lviv.ua e-mail: ult.lviv@ukr.net

Музей історії медицини Галичини імени Мар'яна Панчишина (вул. Кармелюка, 3, м. Львів, 79010) тел.: (032) 2769798, (050) 7113798, (067) 7376024

ЗГОЛОШУВАТИСЯ ДО 15 лютого 2012 РОКУ!

Світлини люб'язно надані А. Кравцем, О. Іванцівим, М. Гринищем, а також використано світлини із фотоархіву «НЗ».

Advertisement for the Lviv Medical Forum (28-30 March) with 'JAMED' logo and program details.

Рестраційне свідоцтво KB № 529 Передплатний індекс 30053

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я

Засновники та видавці: Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького (ректор – д. ф. н., проф., акад. АНВО України Борис Зіменковський)

Українське лікарське товариство у Львові (голова – доц. Андрій Базилиевич)

Редакція часописів «Alma Mater» і «Народне здоров'я» при відділі гуманітарної освіти і виховання (керівник відділу – проф. Анатолій Магльований)

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР доцент Зеновій МАСНИЙ РЕДАКЦІЙНА РАДА: доцент Анна ГАВРИЛЮК літературний редактор – Алла СИНЦЯ технічний редактор – Михайло ЯРЕМЧИШИН

В оформленні приймав участь Заслужений художник України Сергій ІВАНОВ Комп'ютерне верстання – доцент Роман ІВАХ

Адреса для кореспонденції: 79010 м. Львів, вул. Кармелюка, 3 Управа УЛТ у Львові, тел.: (032) 276-97-98 Інтернет-адреса УЛТ: www.ult.lviv.ua e-mail: uprava@ult.lviv.ua Тел./факс редакції: (032) 275-58-75 e-mail: almater@ukr.net

- Редакція зберігає за собою право скорочення і редагування тексту
Відповідальність за достеменність інформації несе автор
Публікації можуть містити думки, що не збігаються з позицією редакції

Замовлення № 450 Наклад 1000 Підписано до друку 18.01.2012 р.

Віддруковано у друкарні ЛА «Піраміда» (генеральний директор – Василь ГУТКОВСЬКИЙ)